

RELACION

PËR

PROJEKTLIGJIN “PËR FATURËN DHE SISTEMIN E MONITORIMIT TË QARKULLIMIT”

I. QËLLIMI I PROJEKTLIGJIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Projektligji “Për faturën dhe sistemin e monitorimit të qarkullimit” mbështetet në nenet 78, 83, pika 1, dhe 155, të Kushtetutës.

Projektligji i propozuar ka për synim krijimin e një sistemi të ri faturimi dhe monitorimi të transaksioneve të bizneseve në vend, bazuar në një sistem të ri të pajisjeve fiskale (gjenerata e re e kasave fiskale).

Reforma e fiskalizimit është një angazhim madhor i qeverisë, në përpjekjen e saj për të minimizuar ekonominë informale, nëpërmjet modernizimit të sistemit të monitorimit të taksave. Ky projektligj synon:

- Minimizimin (uljen) e nivelit të ekonomisë informale;
- Përmirësimin e mbledhjeve të të ardhurave;
- Identifikimin më lehtë të evazionit;
- Bërjen e auditimit të taksave më *cost-eficent*;
- Uljen e nivelit të korrupsionit në administratë;
- Ofrimin e më shumë shërbimeve publike për qytetarët dhe biznesin;
- Pozicionimin e Shqipërisë më afër standardeve të Bashkimit Evropian.

Qëllimi kryesor i këtij projekti është të luftojë evazionin fiskal nëpërmjet një legjislacioni të mirërregulluar, pajisjeve teknologjike dhe informacionit të përfutur në kohë reale për çdo transaksion të kryer në vend.

Administrata tatimore do të ketë në dispozicion të dhëna të sakta dhe në kohë reale, të cilat do të shërbejnë për një proces sa më të mirë planifikimi, menaxhimi, vlerësimi dhe vendimmarrës, me qëllim miradministrimin tatimor.

Kjo zgjidhje ligjore e re kontribuon në përmbushjen vullnetare të detyrimeve tatimore, mbledhjen e tatimeve dhe krijimin e një mjedisi stimulues për biznesin.

Projektligji përfshin edhe organet publike, të cilat përcaktojnë procedura të tjera (për shembull: monitorimi i afateve të pagesës, përcaktimi i procedurës që mundëson kryerjen e pagesave më shpejt, përcaktimi i masave për zbatim më të shpejtë të procedurës së falimentimit, evitimi i mbingarkesës me borxhe,

monitorimi i transparencës për sa i përket faturimit në procedurat e prokurimit publik, në mënyrë që të rrisë efikasitetin, të ulë korrupsionin dhe pengesat administrative, etj.).

Prandaj, është e rëndësishme të konsiderohet se futja e zgjidhjeve ligjore të reja sjell një numër efektesh të tërthorta pozitive:

- Nxiti zhvillimin e *software*-it dhe mbështetje në fushën e teknologjisë së informacionit;
- Promovon konkurrencën e tregut;
- Zhvillon bërjen biznes në mënyrë elektronike;
- Nxiti informatizimin e shoqërisë në tërësi;
- Mundëson që tatimpaguesit të krijojnë një sistem eficient të kontrollit të brendshëm të punës dhe të punonjësve të tyre.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË PROJEKTAKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Ky projektligj nuk është parashikuar në programin e përgjithshëm analitik të projektakteve që do të paraqiten për shqyrtim në Këshillin e Ministrave gjatë vitit 2019.

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTLIGJIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Rritja e ndërgjegjësimit mbi nevojën për të paguar tatimet dhe besimi i qytetarëve për drejtësi në sistemin tatimor është një problem për të gjitha ekonomitë bashkëkohore.

Një shoqëri bashkëkohore me ekonomi në rritje ka nevojë për një kuadër të qëndrueshëm ligjor për zhvillim të mëtijshëm. Kjo nënkupton që legjislacioni aktual, i kushtëzuar nga zhvillimi teknologjik, duhet të jetë gjithmonë në hap me ndryshimet në shoqëri dhe ekonomi.

Tatimet zbatohen për të mbuluar shpenzimet kryesore të shtetit dhe për të siguruar qëndrueshmërinë e tyre. Të ardhurat e mbledhura shërbejnë për mirëmbajtjen dhe zhvillimin e shërbimeve publike. Mbledhja e shumës së saktë të tatimit, në përputhje me ligjin, është gjithmonë me rëndësi të madhe. Me qëllim që të mbrohen të drejtat e qytetarëve dhe të ruhen përfitimet dhe shërbimet që qytetarët presin nga shoqëria, është me rëndësi që tatimet të mbledhen në mënyrë të plotë dhe në kohë, që mashtrimi tatimor, evazioni fiskal dhe shmangia e tatimeve të parandalohen dhe të luftohen. Kjo, gjithashtu, është çështje e drejtësisë, e cila mundëson që tatimpaguesit e ndershëm të mos

ngarkohen me tatime shtesë për shkak se tatimpaguesit e tjerë nuk i përmbushin detyrimet e tyre dhe nuk paguajnë tatimet. Për të siguruar këtë, është me rëndësi të madhe të ngrihet efikasiteti dhe efektiviteti i menaxhimit të mbledhjes së tatimeve.

Qëllimi kryesor i këtij ligji është të krijojë një regjistër të subjekteve që lëshojnë fatura, të kontrollojë përmbajtjen e tyre dhe të monitorojë të gjitha faturat e lëshuara (pavarësisht nëse ato paguhen menjëherë, me para në dorë ose më pas pa para në dorë) gjatë kryerjes së transaksioneve B2C (*Business to Consumer*), B2B (*Business to Business*) dhe B2G (*Business to Government*), si dhe të monitorojë pagesat e faturave të lëshuara e të regjistruara pa para në dorë në kohë reale, nga administrata tatimore e Republikës së Shqipërisë. Ligji i ri parashikon detyrimin e aplikimit të faturës elektronike dhe regjistrimin e pagesave të faturave pa para në dorë si një fushë e re dhe deri më tani e parregulluar.

Ky ligj rregullon këto çështje themelore: detyrimin për të lëshuar faturë në tregtinë e mallrave dhe shërbimeve, subjektet e lëshimit të faturës, përmbajtjen e faturës, procedurën e lëshimit të faturës, detyrimin për të aplikuar faturën elektronike në transaksionet pa para në dorë ndërmjet tatimpaguesve dhe në procedurat e lidhura me organet publike, zbatimin e procedurës së fiskalizimit të faturës, regjistrimin e prodhuesve dhe mirëmbajtësit e *software*-ëve për lëshimin e faturave, procedurën për regjistrimin e pagesave pa para në dorë të faturave elektronike të lëshuara, detyrimin për të lëshuar faturë shoqëruese dhe zbatimin e procedurës së fiskalizimit të faturës shoqëruese dhe dispozita të tjera thelbësore për mbikëqyrjen dhe zbatimin e këtij ligji.

Kjo zgjidhje ligjore mundëson transparencë të transaksioneve, rritje të formalizimit të tyre, ulje të evazionit fiskal, si dhe kontribuon në ngritjen e ndërgjegjësimit për të paguar tatimet nëpërmjet të dhënave specifike të siguruar nga administrata tatimore, ndër të tjera, edhe me qëllim parandalimin e pastrimit të parave. Administrata tatimore do të ketë informacion dhe pasqyrim për secilën faturë të lëshuar dhe të paguar me para në dorë ose në mënyra të tjera, në kohë reale, nëpërmjet një lidhjeje interneti me tatimpaguesin, bankat, institucionet financiare jobankare dhe subjekte të tjera që ofrojnë shërbime pagesash të faturave elektronike.

Zbatimi i lëshimit të faturave në mënyrë elektronike për biznesin, nëpërmjet shfrytëzimit të të gjitha përparësive që teknologjia mundëson, përshpejton dhe automatizon proceset e punës, ul kostot e biznesit, realizon kursime të konsiderueshme dhe potencialisht krijon një vlerë të shtuar në veprimtarinë e biznesit, si dhe në administratën shtetërore. Përveç kësaj, harmonizimi i legjislacionit kombëtar me Direktivën e Këshillit 2014/55/KE është i rëndësishëm për arsye të nevojës për të reduktuar dhe eliminuar pengesat në tregtinë ndërkufitare në Bashkimin Evropian.

Në shtetet anëtare të Bashkimit Evropian, aktualisht, është duke u përdorur një standard i përbashkët evropian i Komitetit Evropian për Standardizim (CEN), datë 28.06.2017, EN 16931-1: 2017, fatura elektronike, për modelin e të dhënave semantike të elementeve bazë të faturës elektronike (“standardi evropian për lëshimin e faturave elektronike”), më tej referuar si “*Standard Evropian*”. Në këtë standard, i cili nga ana e teknologjisë është neutral, janë përcaktuar elementet bazë, të cilat fatura elektronike duhet gjithmonë të përmbajë, duke lehtësuar, kështu, dërgimin dhe marrjen e faturave elektronike ndërmjet sistemeve të bazuara në standarde të ndryshme teknike, me qëllim të heqjes ose reduktimit të pengesave për tregtinë dhe për ngritjen e sigurisë ligjore. Në këtë mënyrë sigurohet ndërveprimi dhe përpunimi i informacionit të paraqitur në mënyrë konsistente ndërmjet sistemeve të biznesit, pavarësisht teknologjisë, aplikimit ose platformës.

Standardi evropian për faturën elektronike është i përshtatshëm për përdorim në transaksionet tregtare ndërmjet subjekteve private ekonomike, duke përfshirë ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe për përdorim në fushën e prokurimit publik.

Përfitimet nga lëshimi i faturave elektronike janë më të mëdha nëse krijimi, dërgimi, transferimi, marrja dhe përpunimi i faturës kryhen plotësisht në mënyrë automatike. Prandaj, faturat e lëshuara, që mund të lexohen nga makina kompjuterike dhe të cilat marrësit mund t’i përpunojnë automatikisht dhe në mënyrë digjitale, konsiderohen në përputhje me standardin evropian për lëshimin e faturave elektronike.

Shkëmbimi i e-Faturave mundëson lidhjen e bizneseve dhe lidhjen e enteve publike, që, në përfundim, çon në një konkurrencë më të ndershme të të gjithë pjesëmarrësve në treg.

Përveç kësaj, përdorimi i e-Faturës u mundëson autoriteteve përkatëse tatimore kryerje më të thjeshtuar të detyrave të kontrollit tatimor.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI, VENDAS E NDËRKOMBËTAR.

Propozimi i projektligjit “Për faturën dhe sistemin e monitorimit të qarkullimit” është mbështetur në nenet 78, 83, pika 1, dhe 155, të Kushtetutës.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME ACQUIS COMMUNAUTAIRE (PËR PROJEKTAKTET NORMATIVE)

Ky ligj dhe në veçanti dispozitat për e-Faturën, në rendin juridik të Republikës së Shqipërisë, transponon pjesërisht Direktivën 2014/55/KE e Parlamentit

Evropian dhe e Këshillit, datë 16.4.2014, për lëshimin elektronik të faturave në prokurimin publik dhe pjesërisht Direktivën e Këshillit 2006/112/KE, datë 28.11.2006, për një sistem të përbashkët të tatimit mbi vlerën e shtuar (OJL 347, 11.12.2006), në lidhje me faturën elektronike.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Projektligji përbëhet nga 49 nene:

Në nenin 1 përcaktohet objekti i këtij ligji.

Në nenin 2 përcaktohet fusha e zbatimit e këtij ligji.

Në nenin 3 përcaktohet kuptimi i termave të përdorur në këtë ligji.

Në nenin 4 përcaktohen subjektet e lëshimit të faturave.

Në nenin 5 përcaktohen përjashtimet nga neni 4, tatimpaguesit që nuk janë të detyruar të lëshojnë faturë si dhe transaksionet, për të cilat nuk është e nevojshme të lëshohet faturë.

Në nenin 6 përcaktohen rregullat e përgjithshme për lëshimin e faturave.

Në nenin 7 përcaktohen rastet e veçanta për tatimpaguesit që duhet lëshuar fatura.

Në nenin 8 përcaktohet koha e lëshimit të faturave.

Në nenin 9 përcaktohen të dhënat e detyrueshme që duhet të përmbajë fatura.

Në nenin 10 përcaktohen të dhënat që duhet të përmbajë fatura elektronike në transaksionet pa para në dorë, ndërmjet tatimpaguesve dhe ndërmjet tatimpaguesve dhe organeve publike.

Në nenin 11 përcaktohen përjashtimet nga neni 9 për faturat që lëshojnë tatimpaguesit, që përmban procedurën e thjeshtuar të lëshimit të faturës (më pak të dhëna), në mënyrë që të ulët barra administrative.

Në nenin 12 përcaktohet mënyra e gjenerimit të numrit të faturës.

Në nenin 13 përcaktohet detyrimi i regjistrimit të tatimpaguesve që lëshojnë fatura.

Në nenin 14 përcaktohet detyrimi i regjistrimit i çdo vendndodhjeje të biznesit në të cilin ushtrohet veprimtaria ekonomike.

Në nenin 15 përcaktohet detyrimi i regjistrimit i çdo personi fizik, operatori, i cili lëshon fatura.

Në nenin 16 përcaktohet detyrimi i regjistrimit të çdo prodhuesi të *software-it* për procedurën e fiskalizimit të faturave dhe mirëmbajtësin e *software-it*, si dhe certifikatën e zgjidhjes *software-ike*.

Në nenin 17 përcaktohet detyrimi i evidentimit të të gjitha faturave të blerjes dhe shitjes në librin e blerjes dhe librin e shitjes, të cilat do të jenë të disponueshme në mënyrë automatike në shërbimin elektronik të faturave të administratës tatimore. Këtë evidencë mund ta shohin tatimpaguesit dhe sipas nevojës, mund ta përditësojnë me të dhëna të reja, të cilat nuk janë elemente të detyrueshme të faturës, në mënyrë që faturat të evidentohen siç duhet në fushat e caktuara (për shembull, rimbursim i pjesshëm i TVSH-së, investimet në pronë, etj.)

Në nenin 18 përcaktohet procedura e fiskalizimit e faturave në kohë reale nëpërmjet lidhjes së internetit me administratën tatimore.

Në nenin 19 përcaktohet detyrimi i pajisjes me certifikatë digjitale për identifikim elektronik të subjekteve që lëshojnë fatura, si dhe për nënshkrimin e mesazheve nëpërmjet administratës tatimore.

Në nenin 20 përcaktohet detyrimi i vendosjes së lidhjes së komunikimit me administratën tatimore nëpërmjet internetit, përpara fillimit të lëshimit të faturave.

Në nenin 21 përcaktohet procedura e zbatimit të fiskalizimit në rastin e përdorimit të pajisjeve vetëshërbyese (automatë).

Në nenin 22 përcaktohet procedura e thjeshtuar për fiskalizimin e faturave për tatimpaguesit, sipas kritereve që do të përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, në mënyrë që të kenë kosto minimale për krijimin, lëshimin dhe fiskalizimin e faturave në transaksionet me para në dorë në sistemin e ri.

Në nenin 23 përcaktohet mënyra e dërgimit të faturave të paguara me para në dorë.

Në nenin 24 përcaktohet detyrimi i lëshimit dhe pranimit të faturës elektronike në transaksionet pa para në dorë ndërmjet dy tatimpaguesve.

Në nenin 25 përcaktohet detyrimi i lëshimit dhe pranimit të faturës elektronike në transaksionet me organet publike.

Në nenin 26 përcaktohet platforma qendrore për shkëmbimin e faturave dhe në veçanti pjesa për shkëmbimin e faturave elektronike.

Në nenin 27 përcaktohet procedura e thjeshtuar e lëshimit dhe pranimit të faturave elektronike dhe kryerja e procedurës së fiskalizimit për tatimpaguesit, sipas kritereve që do të përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, në transaksionet pa para në dorë.

Në nenin 28 përcaktohen rregullat e përdorimit të faturës elektronike në përputhje me standardin evropian, të cilin do ta publikojë organi përgjegjës për standarde në Republikën e Shqipërisë.

Në nenin 29 përcaktohet procedura e veçantë e fiskalizimit të faturave, në rast të ndërprerjes së përkohshme të lidhjes së internetit.

Në nenin 30 përcaktohet procedura e veçantë e fiskalizimit të faturave, në rast të ndërprerjes së punës së pajisjes fiskale për zbatimin e fiskalizimit të faturave.

Në nenin 31 përcaktohet procedura e veçantë e fiskalizimit, në rast të ushtrimit të veprimtarisë ekonomike në zona ku nuk është e mundur të vendoset lidhje interneti.

Në nenin 32 përcaktohet procedura e fiskalizimit, në rast të nevojës për të korrigjuar faturën për shkak të ndonjë gabimi apo për të kthyer pjesërisht apo plotësisht mallin etj.

Në nenin 33 përcaktohet detyrimi i tatimpaguesit që në vendndodhjen e biznesit të tij të afishojë në një vend të dukshëm njoftimin mbi detyrimin për lëshimin dhe marrjen e faturës.

Në nenin 34 përcaktohet detyrimi i blerësit për të marrë dhe ruajtur faturën e paguar me para në dorë.

Në nenin 35 përcaktohen mënyrat nëpërmjet të cilave blerësit mund të verifikojnë saktësinë e faturës së pranuar.

Në nenin 36 përcaktohet detyrimi i ruajtjes dhe mënyrat e ruajtjes së faturave nga tatimpaguesi, që duhet të jetë në përputhje me ligjin për TVSH-në.

Në nenin 37 përcaktohet detyrimi i tatimpaguesit që për të gjitha pagesat e pranua që tejkalojnë shumën e përcaktuar, të depozitojë në bankë në fund të ditës ose më së largu ditën e nesërme, shumën e parave e cila është më e lartë se maksimumi i arkës i lejuar.

Në nenin 38 përcaktohet shuma maksimale e arkës për tatimpaguesit që kryejnë pagesa me para në dorë për furnizimin e mallrave ose shërbimet e kryera.

Në nenin 39 përcaktohet detyrimi i evidentimit të faturave elektronike për pagesat pa para në dorë.

Në nenin 40 përcaktohet detyrimi i lëshimit të faturës shoqëruese për çdo transport të mallrave në Republikën e Shqipërisë, kur nuk ndodh ndryshimi i pronësisë mbi mallrat.

Në nenin 41 përcaktohet përmbajtja e faturës shoqëruese.

Në nenin 42 përcaktohet procedura e fiskalizimit të faturës shoqëruese.

Në nenin 43 përcaktohet detyrimi i shtypjes dhe ruajtjes së faturës shoqëruese.

Në nenin 44 përcaktohet përgjegjësia e mbikëqyrjes së zbatimit të këtij ligji.

Në nenin 45 përcaktohen dispozitat për kundërvajtje.

Në nenin 46 përcaktohen dispozitat e mbrojtjes të të dhënave personale për informacionin e mbledhur gjatë procedurës së fiskalizimit.

Në nenin 47 përcaktohen dispozitat kalimtare për tatimpaguesit e rinj të regjistruar, si dhe periudhën e zbatimit të dispozitave të faturës elektronike.

Në nenin 48 përcaktohen përgjegjësitë e ministrit përgjegjës për financat për të nxjerrë udhëzime për zbatimin e këtij ligji dhe përgjegjësitë e Këshillit të Ministrave për të marrë vendime në lidhje me zbatimin e këtij ligji.

Në nenin 49 përcaktohet hyrja në fuqi e këtij ligji dhe fillimi i zbatimit.

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E KËTIJ PROJEKTAKTI

Ngarkohen Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve dhe Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) për zbatimin e këtij projektligji.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Ky projektligj është hartuar nga ekspertë të projektit “Përmirësimi i modulit të menaxhimit të kontrollit të faturimit (fiskalizimi)” dhe ekspertë të Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (përfituese e këtij projekti), në bashkëpunim me përfaqësues të AKSHI-t dhe propozohet nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, për shqyrtim pranë Këshillit të Ministrave.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Ky projektligj paraqet efekte në buxhetin e shtetit, të cilat lidhen me implementimin e projektit “Përmirësimi i modulit të menaxhimit të kontrollit të faturimit (fiskalizimi)”, konkretisht 2 238 182 000 lekë. Ndërkohë, synon të sjellë efekte pozitive në financat publike, konkretisht:

- vlerësohet që nga implementimi i plotë i projektit të fiskalizimit, të ardhurat nga TVSH-ja e brendshme të rriten me rreth 20-30%, krahasuar me TVSH-në që arkëtohet aktualisht.

- në terma sasiore, të ardhurat nga TVSH-ja pritet të rriten 10 miliardë lekë ose me rreth +0,5 deri +0,6% të PBB-së.
- objektivi i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë është që, në terma afatmesëm 3-4 vjeçarë të implementimit të projektit të fiskalizimit, të ardhurat nga TVSH-ja të arrijnë mbi 9,2% e PBB-së.

KËSHILLI I MINISTRAVE